

E-izdevums: 1/2012

Nacionālais attīstības plāns 2014-2020: latviešu tautas radīta pasaka vai Latvijas izaugsmes veiksmes stāsts?

Gribētu ticēt, ka Latvijā ir arvien mazāk iedzīvotāju, kas nav dzirdējuši ziņu par to, ka Pārresoru koordinācijas centrs, iesaistot plašu partneru loku, rada jaunu plānu, kuru Latvijas sabiedrība īsteno 2014. - 2020.gadā, mērķtiecīgi ieguldot Eiropas Savienības un daļu Latvijas valsts budžeta finansējuma, lai ... Šajā brīdī apzināti nepabeidzu teikumu, jo jaunais plāns, ko saucim par Nacionālo attīstības plānu 2014-2020 (turpmāk tekstā – NAP), nav kāda radīta un mums uzdāvināta dāvana vai pasaules gudrāko prātu izstrādāta recepte labākai dzīvei. Tai ir jāklūst par Latvijas iedzīvotāju (valsts pārvaldes, uzņēmēju, nevaldības organizāciju) radītu apņemšanos mūsu kopīgai rīcībai ceļā uz mūsu kopīgi izvirzīto mērķi.

Skan cēli un romantiski, īpaši brīdī, kad uzticības trūkums valstij, parlamentam, valdībai un tā tālāk ir ļoti zems. Bet varbūt Latvijas sabiedrība var vēl vienu reizi noticēt sev un paveikt to, ko ar lepnumu sirdī varēs stāstīt saviem mazbērniem: mēs iznācām no savām viensētām un kopā vienojāmies par kopīgu rīcību, un mums tas izdevās.

Šis veiksmes stāsts sākās ar to, ka Pārresoru koordinācijas centra (turpmāk tekstā – PKC) speciālisti, izanalizējot esošo situāciju, izvērtējot arī dažādas attīstības tendences un mūsu iepriekšējās apņemšanās, piemēram „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam”, mums piedāvāja lemt par to, ka Latvijas attīstības vadmotīvs līdz 2020.gadam ir **LABKLĀJĪBAS PIEAUGUMS**, un tam tiek pakārtotas trīs prioritātes: „**Cilvēka drošumspēja**”, „**Tautas saimniecības izaugsme**”, „**Izaugsmi atbalstošas teritorijas**”. Taču, lai saprastu, vai šīs prioritātes ir labākā Latvijas izvēle, speciālisti izstrādāja Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam PRIORITĀŠU PAMATOJUMA ZIŅOJUMU. Par šo ziņojumu tad arī ir tālākais stāsts.

Lai gan NAP prioritāšu pamatojuma ziņojuma izstrāde tika paveikta ļoti koncentrētā un īsā laika sprīdī, arī sabiedrībai (t.sk. nevaldības organizācijām) tika rasta iespēja paust savu argumentētu viedokli par NAP prioritātēm, iepazīstoties ar prioritāšu pamatojuma ziņojumu (tiesa gan ārkārtīgi īsā laika posmā, ņemot vērā ziņojuma vērtību ņemamo apjomu). Neraugoties uz iepriekš minēto, PKC ir saņēmis vairāk kā 450 priekšlikumus, kur 111 priekšlikumus ir sniegušas nevaldības organizācijas (t.sk. sociālie partneri).

Šie skaitļi norāda uz salīdzinoši lielu sabiedrības interesi, kā arī vēlmi iesaistīties Latvijas iedzīvotājiem svarīgu lēmumu pieņemšanā, tas arī nepārprotami norāda uz nepieciešamību attīstīt sabiedrības līdzdalības formas, kas ne tikai ļauj kvantitatīvā veidā reaģēt, bet arī nodrošināt kvalitatīvu līdzdalību. Jo, izvērtējot esošos priekšlikumus, redzams, ka aptuveni puse no tiem tika attiecināti uz konkrēto prioritāšu pamatojuma ziņojumu, bet otra puse (56 priekšlikumi) tiks nodoti tālākam darbam darba grupās. Tas priecē, ka jau šādā NAP izstrādes fāzē (domājot par prioritātēm) esam nodrošinājuši ekspertus ar redzējumu un priekšlikumiem – kas iekļaujami rīcības virzienu un uzdevumu izstrādes procesā.

Bet tagad atgriežoties pie tiem priekšlikumiem, kas piedāvāja iespēju NAP prioritāšu pamatojumam kļūt vēl labākam, saprotamākam, mērķorientētākam. Tai skaitā arī pie tiem priekšlikumiem, kas piedāvāja alternatīvu redzējumu tam, kuriem jābūt šiem „trim vaļiem”, kas aizvedīs Latviju uz gaišo nākotni – 2020.gadu.

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Aktivitāte notiek ESF projekta nr. 1DP/1.5.2.2/11/APIA/SIF/001 “Biedrības „Latvijas Lauku forums” administratīvās kapacitātes stiprināšana aktīvas un kvalitatīvas nevalstiskā sektora līdzdalības nodrošināšanai reģionālās attīstības rīcības politikā un Ministru Kabineta Komitejā” ietvaros. 92, 07 % no Projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību. Apakšaktivitāti administrē Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu.

E-izdevums: 1/2012

Domājot par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2014-2020 vadmotīvu: labklājības pieaugums, nebija skaidrs, kā tiek izprasts labklājības jēdziens. Tagad esam ieguvuši paplašināto skaidrojumu: „Ar labklājību mēs saprotam indivīda iespējas apmierināt savas attīstības vajadzības. Ar labklājību mēs nesaprotam cilvēku kā patērētāju vai cilvēku kā palīdzības lūdzēju, kas varētu būt divas biežāk prātā nākušās definīcijas, kas mūsu prātos saistās ar labklājību.”.

Arī vadmotīvam tika piedāvāta alternatīva: *ilgtspējīga tauta savā valstī*. PKC ekspertu vidū šī alternatīva neguva atzinību, norādot, ka esošais piedāvājums tiek balstīts uz ziņojumā konstatētajiem faktiem un secinājumiem par stiprajām un vājajām pusēm, iespējām un draudiem.

Savukārt alternatīvais vadmotīvs: *cilvēkam un videi labvēlīga attīstība*, tiek ņemts vērā, tiesa nemainot sākotnēji piedāvāto formulējumu, bet gan vairāk skaidrojot tā būtību ziņojumā.

Šajā brīdī der norādīt, ka Latvijas Darba devēju konfederācija, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera un Latvijas Pašvaldību savienība kopīgi piedāvāja NAP vadības grupai, viņuprāt, pilnīgi citu redzējumu par to, kādam jābūt NAP vadmotīvam un prioritātēm. Neiedziļinoties šajā redzējuma piedāvājumā, informēju, ka NAP vadības grupa aktīvas diskusijas rezultātā nonāca pie kopīga redzējuma, ka NAP piezemētākais un izpildāmākais vadmotīvs ir: **gudra izaugsme**.

Runājot tālāk par prioritātēm nevaldības organizācijas piedāvāja sekojošas alternatīvas:

- Prioritāti „Tautas saimniecības izaugsme” pārdefinēt „*Ekofektīva un iekļaujoša ekonomika*” vai cita alternatīva „*Inovatīva un ekofektīva ilgtspējīga ekonomika*” tādā veidā norādot, ka liela Latvijas bagātība un stiprā puse ir mūsu pašu dabas kapitāls, kā arī uzsverot, ka „*pasludinot vienkāršu izaugsmi par mērķi mēs riskējam, jo izaugsme var kļūt arī par pašmērķi, kas var tiklab attīstīt valsti, kā ievest to postā. Nedodot specifisku virzienu vai mērķi izaugsmei riskējam ar to, ka būs izaugsme par katru cenu. Var ciest Latvijas dabas kapitāls. Izaugsme var palielināt, nevis mazināt nabadzībā dzīvojošo cilvēku īpatsvaru Latvijā.*”;
- Vairākas organizācijas norādīja, ka prioritāte „izaugsmi atbalstošas teritorijas” ir vairāk skatāma kā horizontāls princips, kas jāņem vērā īstenojot visas prioritātes, jo vērā ņemamās Latvijas reģionu attīstības atšķirības var norādīt arī uz to, ka noteiktām Latvijas teritorijām varētu būt nepieciešami atsevišķi pasākumi, kas mērķtiecīgi īstenojami NAP ietvaros. Tāpēc, kā trešā NAP prioritāte tiek piedāvātas sekojošas alternatīvas:
 - o Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība;
 - o Dabas kapitāla pieaugums un ilgtspējīga izmantošana.

Diemžēl jāatzīst, ka PKC viedoklis par šīm alternatīvām ir bijis samērā strikts – zinojumā piedāvāto prioritāšu izvēle ir balstīta uz NAP prioritāšu pamatojuma zinojumā konstatētajiem faktiem un secinājumiem par stiprajām un vājajām pusēm, iespējām un draudiem, līdz ar to nav vērā ņemams.

Tātad. Latvijas sabiedrība, tai skaitā organizētā pilsoniskās sabiedrības daļa, ir izmantojusi savu iespēju līdzdarboties, paust viedokli un alternatīvu redzējumu, bet līdzdalībā ieguldīto resursu rezultāta komentāri pagaidām lai paliek lasītāja ziņā, jo pagaidām vēl īsti negribas ticēt pārliecinošu skeptiķu apgalvojumiem par sabiedrības līdzdalību: **rīkoties jau var, bet vai tas kaut ko mainīs?** Un šajā brīdī vēl arī gribētu ticēt, ka iespējams ierobežoto cilvēkresursu un laika resursu dēļ nevaldības organizācijām – alternatīvā redzējuma sniedzējām, nebija pietiekami daudz argumentu, lai eksperti gūtu pārliecību un mainītu savu viedokli.

E-izdevums: 1/2012

Tāpēc ar lielu cerību skatos tālākajā NAP izstrādes procesā, kur PKC speciālisti redz vēl būtiskāku lomu kvalitatīvai sabiedrības līdzdalībai.

Kas tālāk?

7.martā PKC izveidos trīs darba grupas (katrai prioritātei atbilstošu), kur līdzsvarotā pārstāvniecībā valsts pārvaldes un nevaldības sektora pārstāvji, iedziļinoties prioritātēs (t.sk. izvērtējot jau iesniegtos priekšlikumus), izstrādās rīcības virzienus un uzdevumus, kurus, piesaistot ES finansējumu un arī daļu valsts budžeta, jāīsteno, lai sasniegtu NAP izvirzītos pamatuzstādījumus.

Veidojot darba grupas un organizējot darba grupu darbu, PKC ir apņēmības pilns nodrošināt operatīvāku, izsekojamāku informācijas apriti starp NAP izstrādes procesā iesaistītajām pusēm. (Konkrētākas aprises šai apņēmībai varētu īstenoties tuvāko divu nedēļu laikā.) Kā arī tiks piedāvāti risinājumi, kādā veidā sabiedrība var konstruktīvi un kvalitatīvi piedalīties darba grupu darbā, gan iepazīstoties ar darba rezultātiem noteiktos rīcības virzienu un uzdevumu izstrādes posmos, gan proaktīvi dodot savu ekspertīzi jautājumiem, kas tiks iekļauti darba grupu dienas kārtībā.

Šie solījumi ir izskanējuši publiskā telpā, un cerams tuvākajā laikā PKC nāks arī ar publiskiem paziņojumiem, kas ļaus iespēju jebkuram Latvijas iedzīvotājam saprast, kāds ir NAP izstrādes process, kā notiek informācijas aprīte, kur tiek pieņemti lēmumi, un kuros NAP izstrādes posmos un kādā veidā sabiedrībai ir iespēja piedalīties.

Ja šie solījumi tiks pildīti, tad mums – Latvijas sabiedrībai ir jāizmanto šīs iespējas un konstruktīvā veidā jāiesaistās kopīga, mērķtiecīga Latvijas attīstības stāsta radīšanā, kas nākamajām paaudzēm nepaliek kā pasaku grāmata, bet gan veiksmes stāsts.

Tātad Latvijas nākotni mēs veidojam darba grupās, tāpēc **seko, pamani, izvērtē un rīkojies!**

Valdis Kudiņš

Latvijas Lauku foruma Valdes priekšsēdētājs

07.03.2012.

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Aktivitāte notiek ESF projekta nr. *1DP/1.5.2.2.2/11/APIA/SIF/001* "Biedrības „Latvijas Lauku forums” administratīvās kapacitātes stiprināšana aktīvas un kvalitatīvas nevalstiskā sektora līdzdalības nodrošināšanai reģionālās attīstības rīcības politikā un Ministru Kabineta Komitejā” ietvaros. 92, 07 % no Projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību. Apakšaktivitāti administrē Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu.